

20.11.2006

Dnro 2929/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Tarkastaja Kari Huttunen

RIKOSILMOITUKSEN VASTAANOTTAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 1.11.2004 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Vantaan kihlakunnan poliisilaitosta siitä, ettei hänen tekemiään rikosilmoituksia ollut otettu vastaan. Hän oli ilmoittanut nimeämensä henkilön (A) myyvän luvattomasti alkoholia Hakunilassa. Lisäkirjoituksissaan kantelija arvosteli poliisimiesten ja erityisesti vanhemman rikoskonstaapelin käytöstä, esitutinnan toimittamista ja vaimonsa kohtelua Vantaan poliisivankilassa 13.10.2002. Hän pyysi tutkimaan poliisin menettelyn.

---

3 RATKAISU

Katson, että kantelijan tekemiä rikosilmoituksia ei ole otettu vastaan ja kirjattu Vantaan poliisilaitoksella esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 1 §:n edellyttämällä tavalla.

Muilta osin kantelu ei anna puoleltani aihetta toimenpiteisiin.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1 Rikosilmoitusmenettely

3.1.1 Tapahtumat

Kantelija kertoi tehneensä vuosina 2002- 2004 useita kirjallisia rikosilmoituksia Vantaan poliisilaitokselle Hakunilassa toimivasta viinanmyyjästä (A). Ilmoituksia ei kuitenkaan otettu vastaan eikä kirjattu poliisin rikosilmoitusjärjestelmään. Kantelijan mukaan rikosylikonstaapeli ja vanhempi rikoskonstaapeli tiesivät asiasta.

Kantelukirjoitus lähetettiin 10.11.2004 telefaxilla Vantaan poliisilaitokselle selvitystä varten. Rikosilmoitus kirjattiin poliisilaitoksella seuraavana päivänä

(11.11.2004) rikosnimikkeellä ammattimainen tai tavanomainen alkoholipitoisen aineen välittäminen. Ilmoituselostus alkoi tekstillä "*Kantelija on useita kertoja ilmoittanut Vantaan poliisille, että Hakunilassa asuva A...*"

Vantaan poliisilaitos toimitti asiassa esitutkinnan. Vantaan kärjäoikeus antoi (14.6.2006) syyksi lukevan tuomion A:lle ammattimaisesta alkoholipitoisen aineen valmistuksesta ja välittämisestä 1.1.1997- 31.12.2004.

Toisaalta on ilmennyt, että Vantaan poliisilaitoksen toimittamassa esitutkinnassa kantelijan vaimo on jo kuulusteluissaan 8. ja 11.10.2002 "*ehdottomasti halunnut kertoa A:n myyvän viinaa Hakunilassa*" ja kertonut yksityiskohtia A:n toiminnasta. Asiasta ei ollut tuolloin kirjattu rikosilmoitusta.

3.1.2

Selvitys ja lausunnot

Rikosylikomisarion selvityksen mukaan rikosylikonstaapeli ja vanhempi rikoskonstaapeli tutkivat kantelukirjoituksen pohjalta kirjatun rikosilmoituksen asiaa. Heillä oli aikaisemman tutkintakokemuksen perusteella tuntemus Hakunilan alueen laittomaan alkoholin myyntiin.

Rikosylikonstaapeli totesi selvityksessään, että kantelijan ilmiantokirjeen (postileima 10.11.2002) johdosta ei katsottu aiheelliseksi käynnistää esitutkintaa.

Vantaan kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikön kannanoton mukaan rikosilmoituksen kirjaamisessa ei ilmeisesti ollut menetelty esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 1 §:n tarkoittamalla tavalla. Poliisipäällikkö oli kiinnittänyt vastaisen varalle Vantaan poliisilaitoksen rikostutkijoiden huomiota asetuksen mukaisen veloitteen täyttämiseen ja ilmoituksen kirjaamisessa noudatettaviin menettelytapoihin.

Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosaston lausunnossa viitattiin oikeuskirjallisuudessa ja ylempien laillisuusvalvojen päätöksissä otettuun kantaan, jonka mukaan rikosilmoituksen vastaanottovelvollisuus ei määräytynyt sen mukaan, pitikö poliisi ilmoitettua tapahtumaa rikoksena. Ilmoitus tuli ottaa vastaan, jos ilmoituksen tekijä katsoi, että tapahtuma oli rikos. Poliisiosasto totesi Vantaan poliisipäällikön kiinnittäneen asiassa rikostutkijoiden huomiota asetuksen mukaisen ilmoituksen vastaanottovelvoitteen täyttämiseen.

3.1.3

Oikeusohjeet

Esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen (575/1988) 1 §:n mukaan kun asianomistaja tai joku muu ilmoittaa poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle rikoksesta tai tapahtumasta, jota hän pitää rikoksena, ilmoitus on viipymättä kirjattava.

3.1.4

Arviointi

Esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 1 §:stä seuraa, että ilmoittajan tahto saada tehdä ilmoitus rikoksena pitämästään tapahtumasta ratkaisee ilmoituksen kirjaamisen tarpeellisuuden. Ilmoitus on tällöin viipymättä kirjattava. Siten rikosilmoitusta vastaanottavalla viranomaisella ei pääsääntöisesti ole harkintavaltaa päättää, kirjataanko ilmoitus ja milloin se tapahtuu.

Selvityksen mukaan A:n viinanmyynti tuli Vantaan poliisilaitoksen alkoholirikoksia tutkivien poliisimiesten tietoon jo lokakuussa 2002 kun kantelijan vaimo kertoi siitä kuulusteluissaan. Marraskuussa 2002 kantelija teki ilmoituksen samasta asiasta kirjeellään Vantaan poliisilaitokselle. Rikosilmoitusta ei kirjattu näiden eikä kantelijan myöhempienkään kirjallisten ilmoitusten johdosta vaan vasta noin kaksi vuotta myöhemmin ilmeisestikin asiasta tehdyn kantelun seurauksena.

Katson, että ilmoituksen kirjaamista edellyttävät tiedot rikoksesta ilmenivät jo kantelijan vaimon kuulusteluista. Viimeistään kantelijan ilmiantokirjeen (10.11.2002), saati hänen myöhempien ilmoitustensa perusteella poliisin olisi tullut kirjata asiasta rikosilmoitus.

Rikosylikonstaapeli totesi selvityksessään, että kantelijan ilmoituksen perusteella ei ollut aiheellista käynnistää esitutkintaa. Tästä on pääteltävissä, että mikäli esitutkinta olisi käynnistetty, ilmoituskin olisi kirjattu. Siten rikosylikonstaapeli on tulkinnut väärin ilmoituksen tekemisen edellytyksiä. Esitutkintasäännösten mukaan poliisilla on harkintavaltaa päättää esitutkinnan toimittamisesta mutta ei ilmoituksen kirjaamisesta.

Saadun selvityksen mukaan vastuussa ilmoituksen kirjaamisesta olivat alkoholin salakauppaa tutkineet poliisimiehet. Käyttämällä harkintavaltaa asiassa ilmoituksen kirjaaminen ja sen seurauksena mahdollisesti myös esitutkinnan toimittaminen viivästyi tosiasiallisesti noin kahdella vuodella aina siihen saakka kun asiasta tehtiin kantelu.

Katson, että asiassa on menetelty lainvastaisesti. Kantelijan ilmoitusta ei ole otettu vastaan ja kirjattu Vantaan poliisilaitoksella viipymättä siten kuin esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 1 §:ssä edellytetään. Asiaa ei muuksi muuta ilmoitusselostuksessa oleva maininta siitä, että kantelija on useita kertoja ilmoittanut asiasta poliisille. Katson, että vastuussa menettelystä oli lähinnä rikosylikonstaapeli.

- - -

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan Vantaan poliisilaitoksen rikosylikonstaapelille huomautuksen edellä kohdassa

3.1 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen päätöksestäni.

Lähetän päätöksen tiedoksi myös Vantaan kihlakunnan poliisilaitokselle ja Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle.